

LA "LLEI DE QUALITAT". POSICIÓ DE L'STEI-i

Aquesta és la valoració que les conselleres i consellers de l'STEI-i al Consell Escolar de les Illes Balears formulam a l'avantprojecte de la Llei de qualitat sense detallar la posició article per article.

El Ministeri d'Educació i el Govern Central ha fet públic el seu Avantprojecte de Llei de Qualitat. Aquesta llei pretén tancar el cicle d'implantació de les polítiques conservadores en l'educació pública de l'Estat, que s'ha anat manifestant a través dels Decrets d'Ensenyaments Mínims, la Llei Orgànica Universitària (LOU) i la Llei de Formació Professional (LFP). Amb això, el Partit Popular pretén imposar la seva majoria parlamentària per acabar amb un sistema públic de qualitat, que es dedicaria a la formació dels sectors socials desfavorits i sense futur acadèmic, i subsidiari d'un ensenyament privat -sostingut, això sí, amb fons públics-reservat a la formació preferent de les futures elits. És evident que després d'onze anys de la promulgació de la LOGSE són necessaris canvis. Molts dels reptes als quals va tractar de respondre aquesta llei segueixen estant pendents. Però ja en el moment de la seva aprovació els STEs i l'STEI-i, els MRPs i altres veus progressistes, van denunciar les seves deficiències i mancances. La LOGSE no va abordar tots els aspectes necessaris per millorar la qualitat de l'educació. Es van donar per suposades condicions que no existien i no es van crear les suficients a mesura que s'implantava. Ja vàrem denunciar que la LOGSE naixeria morta sense una llei de finançament. La situació ara és complexa. L'ambient generat, especialment entorn de l'Educació Secundària, és propici perquè s'oblidi fins i tot el discurs compartit sobre la necessitat de suprimir la separació entre la Formació Professional (FP) i el Batxillerat Unificat i Polivalent (BUP). No es poden atribuir gratuïtament a l'ampliació de l'escolaritat obligatòria ni a la implantació d'un currículum comprensiu els problemes de fracàs, l'abandó

o la indisciplina que es detecta en el nostre sistema educatiu. Assajar noves reformes, sense haver analitzat prèviament i amb serietat les causes del fracàs de les anteriors, comportarà que tard o d'hora, els problemes es reproduïxin, perquè les seves causes són de fons i continuaran. Propiciar el debat no sembla ser la intenció del govern del PP. Ni un sol avantprojecte ha estat discutit pels sectors socials implicats en l'educació (estudiants, famílies i professorat). Ni un sol estudi sobre el fracàs suposat del sistema ha pogut ser discutit pels experts, que per altra banda neguen la contundència de les dades i més encara les propostes que es presenten per a solucionar-ho. El PP s'ha limitat a realitzar consultes amb entitats no representatives, a convocar jornades propagandístiques amb convidats a la carta i a utilitzar els mitjans de comunicació per a justificar el seu procés de reforma. ¿De quina qualitat parlen? Les polítiques conservadores conceben la qualitat de l'en-

senyament com una idea essencialment propagandística. Pretenen camuflar termes menys políticament correctes (elit, minories) o alguna de les seves intencions (selecció, classificació, redistribució social...) i substitueixen el discurs utilitzat fins ara (igualtat, compensació) pel de rendibilitat del mercat i satisfacció de les famílies, enteses aquestes com clients dels centres. Per això, les propostes conservadores sobre la qualitat i avaluació educativa fugen de l'anàlisi dels problemes i recorren a "indicadors" abstractes o veritats a mig fer que justifiquen les propostes del supòsit avaluador. Les anàlisis els duen a proposar solucions que passen per potenciar la "cultura de l'esforç" -una altra de les conegudes referències del liberalisme- o els programes d'aprenentatge lingüístic i posterior

integració en "programes d'aprenentatge professional" per als problemes educatius dels immigrants. És evident també que l'elevat absentisme en les candidatures a la direcció d'un centre no impliquen un posicionament a favor d'un model de direcció designada per l'Administració. Un ensenyament democràtic i laic L'ensenyament democràtic és un dels objectius que pretén combatre el PP. Per complir les directrius neoliberals de traslladar als sistemes públics els esquemes de la iniciativa privada, el Govern pretén desenvolupar les seves idees d'"eficiència de gestió" -que assimilen l'educació amb el comerç- i eliminar les comparances i les crítiques als models de gestió dels centres privats que malgrat que reben fons públics no es caracteritzen per la seva gestió democràtica. L'objectiu és crear una burocràcia amb baix pressupost, construir un grup proper i depenent de l'Administració, amb un tarannà més "comprensiu" davant les seves mesures, difusor i controlador del que a cada moment convengui a l'Administració.

Pretenen establir de forma definitiva la dependència dels càrrecs directius (inspectors, directors i membres de l'equip directiu dels centres) dels seus superiors jeràrquics. Com a complement a aquestes mesures es provocarà un fraccionament major del professorat a través de la creació de nous cossos, com el de catedràtics. Amb la Llei de Qualitat es pretén reduir encara més les competències dels Consells Escolars, als quals prenen la conquesta democràtica d'intervenir en l'elecció dels equips directius i s'elimina el dret a la participació de les famílies en la gestió del centre. La concepció laica de l'ensenyament rep un renovat atac, el Govern Central, molt atent a la pressió de la Conferència Episcopal i del Vaticà, no només mantén la religió com a matèria curricular avaluable i dins l'horari escolar sinó que dissenya una alternativa curricular, enfocada des del prisma confessional, d'obligada elecció anomenada "Societat, Cultura i Valors", de dubtosa constitucionalitat. La concessió a l'Església no tan sols és espiritual també és material, doncs es facilitarà la concertació de l'etapa d'Educació Infantil (3-6 anys) als centres privats. La divisió social: de revàlides i itineraris L'ensenyament obligatori és aquell que garanteix el dret de totes i tots a una educació que desenvolupi les seves capacitats en igualtat de condicions, aquell que a la societat actual els doti d'una formació sòlida que els capaciti per afrontar els canvis de la vida, especialment en un sistema laboral on les competències necessàries es renoven

ràpidament. En aquest sentit, hi ha motius per estar preocupats pel compliment d'aquest dret, especialment quan és sabut que les desigualtats socioeconòmiques i culturals per la procedència familiar dels estudiants, es manifesten en majors dificultats per als menys afavorits. És preocupant qualsevol mesura que restringeixi les possibilitats de l'alumnat de romandre escolaritzat o que segregui l'alumnat amb menor rendiment, cosa que suposa reproduir i agreujar les diferències socials. En l'ensenyament obligatori no és tolerable ni la selecció prèvia ni la interna, i s'han de realitzar tots els esforços per a evitar el seu abandó. La revàlida i els itineraris demostren clarament les intencions del PP, atès que tracten de seleccionar, el més barat i per tant com més aviat millor, l'alumnat d'acord amb la seva destinació final. Amb això, l'alumnat de famílies acomodades i amb certes aspiracions anirà col·locant-se des dels primers anys en aquells centres de Primària de "major nivell" i millor relacionats amb

els de Secundària amb certes optatives, que li permetran al seu torn cursar un Batxillerat de qualitat i optar a carreres universitàries de primera categoria, tot això amb el suport econòmic necessari. Al grup de centres de "nivell superior", sobre la base de criteris d'eficàcia i rendibilitat, no hi podran accedir més que uns pocs centres públics: la resta seran privats concertats. De la revàlida -o revàlides-, no se'n coneixen

les condicions acadèmiques i administratives en les quals es desenvoluparà. Es pretén justificar des d'arguments tan vagues com que és necessari un major nivell d'exigència en els estudis actuals que s'aconseguirà amb la revàlida en requerir-se l'alumnat per realitzar un esforç que ara no se li exigeix. Els famosos "nivells", la qualitat del sistema i la reducció del fracàs escolar no tenen res a veure amb unes proves finals per molt amenaçadores que resultin. La qualitat i la reducció del fracàs escolar només s'obtenen mitjançant una intervenció -en cadascuna de les etapes, cicles, nivells i cursos- de les mesures pedagògiques i didàctiques adequades, així com dels recursos materials i humans necessaris per tractar la complexitat que mereixen les diferents situacions de diversitat d'alumnat. La revàlida, a més, atempta frontalment contra l'avaluació contínua que el professorat realitza dia a dia del seu alumnat i la seva pràctica docent. Es tracta sens dubte d'una prova de desconfiança cap a professorat i alumnat, que en una sola prova han de ser avaluats del que ja han superat a través de l'avaluació contínua. La revàlida en el Batxillerat també signi-

fica la reintroducció fraudulenta de la selectivitat. La superació d'aquesta revàlida és el requisit per a l'accés a la Universitat, però es dona la paradoxa que, segons la LOU, també aquesta pot establir una prova quan la demanda supera l'oferta establerta, amb la qual cosa l'alumnat es trobarà en molts casos amb dues proves que mesuren nivells diferents. D'aquesta manera, l'alumnat haurà de superar en un sol any tres nivells: l'exigit conjuntament per l'Estat i la Comunitat Autònoma (curs de Batxillerat), l'exigit per l'Estat (revàlida), i l'exigit per la Universitat (prova d'accés). És possible una escola pública comprensiva, no es pot consentir que institucions finançades amb fons públics seleccionin l'alumnat i provoquin la concentració dels problemes en determinats centres. Només poden acceptar-ho els que comparteixen la idea que el sistema públic ha de competir amb el privat a costa de llevar-se de damunt els problemes. No hi ha estudis que justifiquin que segregar l'alumnat sigui més eficaç. Basta comparar les dades actuals de l'anomenat fracàs escolar amb les de l'antic Batxillerat per qüestionar aquesta mesura. Però sobretot cal aclarir per a qui és eficaç la segregació: per descomptat no per al conjunt de la població escolar. Tornar separar una altra vegada una formació més acadèmica d'una altra més pràctica o professional seria una regressió que ni s'adapta a un model d'educació integral ni tampoc a les necessitats del mercat laboral. Davant dels models restrictius cal impulsar models flexibles en els quals caben diferents formes de participació i progrés. És necessària una flexibilitat que doni cabuda a la diversitat d'estudiants i respongui adequadament a les possibilitats desiguals que tenen per arribar als mínims establerts. Cal establir agrupacions flexibles que permetin ritmes diferents en l'organització de l'ensenyament a les aules i als centres, agrupacions no permanents ni estigmatitzadores per a ningú. La formació del professorat i els recursos de suport extern Afrontar la reforma de la formació inicial i permanent del professorat és una necessitat que no es pot posar en dubte. La formació del professorat de Primària segueix mantenint el nivell de Diplomatura -per sota de la mitjana de l'OCDE- i se segueix fomentant la idea que per educar els més menuts es necessita menys qualificació que per fer-ho amb els majors. Quant a la formació pedagògica de Secundària no hi ha res molt nou a dir: la LOGSE va realitzar una anàlisi vàlida per a la seva transformació, però ni les voluntats ni els mitjans van

poder abordar els canvis necessaris en l'etapa que major complexitat educativa anava a suportar. Una formació del professorat basada en la reflexió sobre la pràctica suposa la creació de condicions materials i humanes perquè puguin formar-se grups de professors i professores en un procés continu teòric i pràctic. Cal modificar l'actual sistema d'accés a la funció docent, un sistema que ha de contemplar l'accés diferenciat del personal interí i que ha de valorar fonamentalment la seva pràctica docent i la prestació de serveis. El bon treball realitzat pels docents no té reconeixement. No es reconeix el dret a la formació dins de la jornada laboral -amb la reducció necessària d'hores lectives-, ni es posen els mitjans perquè aquest reconeixement social es porti a terme. Sense finançament no hi ha Reforma possible. Malgrat el discurs oficial, les pròpies dades del Ministeri indiquen que el percentatge del PIB corresponent a la despesa pública en Educació ha descendit del 4,8% el 1992 al 4,6% el

1999 i al 4,5% el 2001. A l'Estat espanyol el sistema educatiu té menor rellevància en les prioritats d'inversió pública i ocupa l'onzè lloc entre els quinze països de la UE. Tota reforma que pretengui ser eficaç ha d'anar acompanyada d'una llei de pressuposts que asseguri la millora de l'estat dels centres públics; l'adequació de les plantilles; la posada al dia de la investigació sobre les causes del fracàs esco-

lar i altres problemes de l'ESO; l'elaboració de materials didàctics multimèdia i interdisciplinaris; la formació de professors i professores especialistes d'àrea i d'Educació Secundària; la reducció de la jornada lectiva; la formació a centres... El finançament cal que incorpori un fons específic que permeti compensar les desigualtats interterritorials existents a l'Estat espanyol i que asseguri unes condicions de qualitat equiparables a tots els territoris i a tots els centres públics. Nosaltres seguim apostant per una escola pública de qualitat i propugnam davant les propostes del PP un altre tipus de mesures: -avançar en una atenció més personalitzada i en la compensació de les desigualtats educatives de partida que genera el nostre model social. I per això cal: -potenciar l'atenció tutorial, -completar els departaments d'orientació, -impulsar les actuacions de compensatòria, -afavorir els desdoblements i les agrupacions flexibles, -fomentar les activitats de suport i reforç i de recuperació d'assignatures suspeses, -incrementar el nombre d'op-tatives, exigint que responguin a assegurar els interessos plurals de l'alumnat i a oferir distints nivells

de complexitat. Per això podrien oferir-se com optatives reforços instrumentals. No oferir com ara optatives en funció de les disponibilitats horàries del professorat, sinó oferir als centres professorat en funció de les necessitats dels centres. -Aquesta atenció a la diversitat hi ha de ser present des del començament de l'escolaritat. -És imprescindible la Reducció del nombre d'alumnes per grup (no s'ha de confondre amb ràtio professor/alumnes), i del nombre total d'alumnes que ha d'atendre un/a professor/a. -La motivació del professorat ha de venir a través de mesures que suposin una vertadera millora de les condicions laborals: accés a la funció docent, reconeixement de les tutories i funcions de coordinació als centres, reducció de la docència directa als majors de 55 anys... -Cal potenciar la configuració de claustres estables i reduir la inestabilitat del professorat (desplaçats, expectativa, interins...). -Tot l'anterior comporta l'establiment de plantilles mínimes de professorat per als diferents tipus de centres. I adequació de les plantilles a les necessitats educatives de cada centre. -Cal impulsar un nou model de formació del professorat i d'accés a la funció docent. L'accés ha de ser diferenciat i s'ha avaluar prioritàriament la pràctica docent. La formació permanent ha de ser gestionada democràticament i ha d'estar basada en les necessitats dels centres educatius i dels grups de treball, seminaris, etc. -És necessària l'autonomia dels centres educatius, amb oportunitats per impulsar el projecte educatiu del centre. Això exigeix: -El desenvolupament d'una política de plantilles de professorat que pugui dur-lo a terme. Aquesta política ha de contemplar la necessitat de realitzar desdoblaments flexibles, suport a l'interior i a fora de l'aula, hores d'atenció suplementàries, reforços en matèries específiques, potenciar la feina tutorial del professorat, increment de l'optativitat, completar els departaments d'orientació... La política de plantilles ha d'adequar-se a les necessitats educatives de cada centre, i no al contrari. No és legítim que els projectes educatius hagin d'ajustar-se a les disponibilitats horàries del seu equip docent. -La dotació dels recursos materials necessaris. -La participació democràtica de la comunitat educativa, sense imposició de liderats externs, en la gestió del centre. -La reducció de la burocràcia. Els documents que s'elaborin al centre han de respondre a les necessitats de la realitat educativa. -Cal corregir la concentració de l'alumnat amb majors dificultats que es produeix en alguns centres educatius.

L'escola pública no pot convertir-se en centres d'acollida d'alumnes rebutjats per l'ensenyament privat (problemàtics, amb rebuig al sistema escolar). Ha d'impedir-se que cap centre -públic o privat- sostingut amb fons públics seleccioni el seu alumnat. -És necessari millorar la infraestructura dels centres: tallers, aules específiques... L'espai on es realitzen les activitats educatives facilita o dificulta la convivència i l'aprenentatge. -Cal impulsar plans de millora de la convivència als centres i les activitats complementàries i extraescolars com a forma de convivència i millora de les relacions. Els sentiments positius de les i dels alumnes cap al centre educatiu són importants. Si les i els estudiants arriben a implicar-se en el seu currículum escolar o en activitats extracurriculars i desenvolupen forts llaços amb altres estudiants i professors, és més probable que millorin els seus resultats. Rendiment i actituds cap a l'escola tenen relacions recíproques: als estudiants els agrada el que fan bé i fan bé el que els agrada. -Cal desenvolupar les mesures necessàries per a la implicació d'altres institucions per a la resolució de problemes que no tenen el seu origen en el marc escolar. Recolzar els centres amb professionals especialitzats en el camp social. Tot això, és evident, és impossible sense les necessàries mesures de finançament. L'Avantprojecte de la Llei de Qualitat no parla per a res de finançament, però sí d'augmentar el pressupost dels concerts. L'STEI-i, des de l'aprovació de la LOGSE al 1990, ha vengut reclamant compromisos pressupostaris que facilitassin la seva aplicació en els grans reptes que planteja la universalització en la pràctica de l'educació bàsica des dels 3 fins als 16/18 anys. No obstant això, les deficiències pressupostàries han dificultat especialment l'èxit dels reptes que el model d'ensenyament comprensiu implicava: la integració de l'alumnat amb més dificultats. Qualsevol reforma que es proposi haurà d'anar acompanyada d'un finançament extraordinari finalista per a les comunitats, que els anys següents s'incorpori com una despesa més. Per totes aquestes raons i consideracions exposades les conselleres i consellers de l'STEI-i sol·licitam que el ple del Consell Escolar acordi proposar al MECD la retirada d'aquest avantprojecte.

PRONUNCIAMENT DEL CONSELL ESCOLAR DE LES ILLES BALEARS SOBRE L'AVANTPROJECTE DE LLEI DE QUALITAT EDUCATIVA

La Comissió Permanent del Consell Escolar de les Illes Balears, a la reunió de dia 22 de març de 2002, en aplicació dels articles 7.10 de la Llei de consells escolars de les Illes Balears i dels articles 17n i r i 24 c del Reglament d'organització i funcionament del Consell Escolar de les Illes Balears, va considerar, per unanimitat, que entrava dins la competència d'aquest Consell el fet d'expressar la seva opinió en relació a la proposta de reforma del sistema educatiu presentada pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

El Plenari d'aquest Consell Escolar, reunit el dia 26 d'abril de 2002, va encarregar a la Comissió Permanent la redacció d'un projecte d'informe en relació al tema per ser sotmès a l'aprovació del plenari.

Amb posterioritat, el Ministeri d'Educació Cultura i Esport ha donat a conèixer un avantprojecte de Llei orgànica de qualitat educativa.

1. A la vista d'aquest document, conscients de les repercussions que l'aprovació d'aquesta llei pot tenir per al sistema educatiu de les Illes Balears, el plenari del Consell Escolar de les Illes Balears a la seva reunió de dia 14 de juny de 2002 ha acordat trametre al conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears les següents consideracions i propostes:

1.1 Des de fa uns anys, el nostre sistema educatiu ha experimentat importants i positius canvis que han comportat l'expansió de l'escolarització fins als setze anys, la garantia que tot l'alumnat tenguí la possibilitat d'assolir els objectius mínims, el desenvolupament de mecanismes per superar les dificultats que puguin presentar les persones que es formen i per compensar les diferències socials i culturals. S'han creat també òrgans que permeten l'efectiva participació de tota la comunitat educativa en la

definició dels objectius i projectes educatius dels centres escolars. Igualment, s'ha avançat en la dignificació de la formació professional.

1.2 La recent transferència de competències educatives a la comunitat autònoma de les Illes Balears ha suposat un acostament de les decisions i de la gestió de l'ensenyament als problemes reals i ha permès iniciar la construcció d'un sistema educatiu que respongui a la nostra realitat social i cultural. La gestió de les competències educatives per part de la comunitat autònoma de les Illes Balears ha suposat el desplegament de programes, actuacions i iniciatives educatives que responen a les demandes de la societat il·lenca i a les seves necessitats socials i culturals i que podran incidir amb realisme i sense provocar un gran trasbals, en la qualitat de l'educació.

1.3. Els avenços que s'han fet aquests anys en el camp de l'educació han comportat la col·laboració positiva dels distints sectors implicats i especialment dels professionals de l'ensenyament que han esmerçat els seus esforços per superar les dificultats i els problemes que tot canvi comporta.

1.4. Al mateix temps la societat ha esdevingut cada vegada més exigent amb l'escola i aquesta ha de fer front a les transformacions que es produeixen a la nostra societat derivades de l'ampliació dels coneixements, de la diversitat de l'alumnat, l'existència d'altres mecanismes que influeixen en la formació i socialització dels futurs ciutadans i ciutadanes, i les

transformacions dels models familiars.

1.5. Les circumstàncies que viu la societat de les Illes Balears han d'obligar les institucions públiques i la societat en general a intensificar la seva atenció vers l'educació, a donar un ampli suport als educadors, motivant la seva dedicació, garantint la seva formació i promoció professional i dedicant els recursos suficients per aconseguir un major grau d'eficàcia i d'equitat. S'ha de tenir present també que molts dels problemes que es fan recaure sobre l'escola són propis de la societat que vivim i que la socialització i la formació en els valors que compartim no pot ser una tasca exclusiva de l'escola, sinó que exigeix el compromís i la complicitat de tots per presentar uns models educatius coherents. Com ja ha manifestat en altres ocasions aquest Consell Escolar, l'educació dels nostres futurs ciutadans i ciutadanes exigeix que l'escola compti amb la corresponsabilitat de tots: pares i mares, totes les institucions públiques, els mitjans de comunicació i el conjunt de la societat civil. No es pot deixar l'escola tota sola i s'han de crear consensos pel que fa als programes d'actuació dirigits als més joves.

1.6. La participació de la comunitat educativa (professionals docents, mares i pares, alumnat i representats de la societat) en la definició dels objectius i projectes educatius dels centres, que preveu el nostre sistema educatiu actual, ha demostrat ser un element important per aconseguir una major qualitat educativa i una forma de fer més responsable a tota la comunitat educativa en la formació dels nins i joves. Aquest Consell Escolar ha manifestat en altres ocasions la necessitat d'intensificar aquesta participació i d'establir fórmules per fer-la més efectiva i conscient.

1.7. Es fa evident també una major coordinació entre les distintes institucions estatals, autonòmiques i locals pel que fa a la planificació i el desenvolupament de l'educació. El legítim exercici de les competències pròpies de cada institució no pot emparar o justificar la manca de diàleg, consens i coordinació.

1.8. Els reptes i les dificultats que planteja la diversitat d'interessos, capacitats i característiques de les persones en edat escolar s'ha de fer front amb recursos de tipus educatiu, amb fórmules flexibles, amb adaptacions dels programes i les tècniques, amb una major optativitat de l'oferta, donant major autonomia als centres escolars per adaptar el currículum a l'entorn i a les necessitats canviants del procés d'ensenyament i aprenentatge, amb el suport d'equips tècnics i de professionals que puguin atendre les noves necessitats. En cap cas es pot retornar a fórmules segregadores, que limitin a alguns la possibilitat d'assolir els objectius bàsics o que excloguin

del sistema escolar els que presenten problemes. Que tots els futurs ciutadans i ciutadanes puguin assolir els objectius educatius bàsics, no pot ser tan sols una responsabilitat individual atribuïble a la major o menor capacitat d'esforç, ha de ser també una responsabilitat col·lectiva i s'han de trobar els recursos i els estímuls per garantir que tots puguin assolir aquests objectius. L'existència innegable d'un cert grau de fracàs escolar és un problema que s'ha d'abordar amb un diagnòstic acurat i la seva causa no es pot atribuir a l'heterogeneïtat de l'alumnat sinó que, entre altres possibles factors, cal incloure els dèficits d'inversions en matèria d'ensenyament. La diversitat ha de ser entesa com un valor de la nostra societat que cal respectar i l'existència d'un currículum comprensiu ha de ser una garantia que tots han de poder gaudir d'una educació que desenvolupi al màxim les seves capacitats personals. L'objectiu bàsic del nostre sistema educatiu ha de ser el desenvolupament dels valors lligats a la solidaritat i no la competència.

1.9. L'existència d'un xarxat de centres docents, públics i concertats (tant de titularitat privada com de cooperatives d'ensenyament) finançats amb fons públics hauria de comportar l'equilibrada distribució de l'alumnat amb independència de les seves característiques personals, socials i culturals amb l'objectiu d'afavorir la plena integració escolar d'aquells que puguin presentar dificultats.

1.10. Una reforma del sistema educatiu que no respecti les competències de les comunitats autònomes, que menyspreï l'experiència que aquestes van acumulant amb la gestió directa de l'educació o disminueixi la capacitat d'aquestes per aplicar fórmules flexibles que permetin corregir les disfuncions que es puguin produir en cada cas d'acord amb les circumstàncies de cada comunitat, que limiti les possibilitats de desenvolupar models educatius propis d'acord amb la realitat territorial, social, cultural i lingüística de cada comunitat, va en contra de l'eficàcia del sistema i de la seva qualitat.

1.11. És a partir d'aquestes consideracions que el Consell Escolar de les Illes Balears considera necessari procedir a una avaluació del nostre sistema educatiu per observar les disfuncions que es puguin anar produint i les correccions que cal introduir per dignificar i motivar la tasca dels professionals de l'ensenyament, millorar la convivència en els centres, garantir l'equitat i la justícia en la distribució dels recursos educatius, compensar les diferències socials, aconseguir la integració i l'equilibri social, afavorir la corresponsabilitat de tots en la formació dels futurs ciutadans i ciutadanes, aconseguir millorar l'eficàcia en l'adquisició de coneixements, la formació d'hàbits i el desenvolupament

d'actituds positives, millorar l'eficàcia de l'aprenentatge de matèries instrumentals, prevenir les dificultats en les etapes primerenques de l'escolarització, coordinar el trànsit d'una etapa escolar a l'altra, disminuir el fracàs escolar i avançar en la dignificació de la formació professional.

2. Per totes aquestes consideracions, el Consell Escolar de les Illes Balears manifesta:

2.1. Que és evident que qualsevol sistema educatiu necessita revisar periòdicament per introduir aquells canvis que es manifestin necessaris. Després d'onze anys de la promulgació de la LOGSE són necessàries reformes. Molts dels reptes als quals va tractar de respondre la Llei orgànica d'ordenació general del sistema educatiu continuen estant pendents. El Consell Escolar de les Illes Balears en altres ocasions ha fet referència a alguna d'aquestes mancances: inadequada formació psicopedagògica del professorat de secundària; deficient dotació de professionals dedicats a l'orientació i a donar suport a l'atenció a la diversitat, poca autonomia dels centres docents per poder confeccionar i aplicar el seu propi projecte educatiu, etc. Algunes d'aquestes carències es podrien corregir amb mesures concretes que poden desenvolupar les comunitats autònomes i amb un increment de les inversions en matèria educativa.

2.2. El seu desacord amb el diagnòstic negatiu que del sistema educatiu actual es fa al Document de bases i que es tradueix a l'avantprojecte de Llei de qualitat de l'ensenyament per reduccionista, parcial i mancat d'una anàlisi fonamentada de les deficiències o disfuncions que puguin existir.

2.3. El seu rebuig al procediment que s'ha seguit per elaborar avantprojecte que ha evitat la participació de la comunitat educativa a l'hora d'establir el diagnòstic i de formular les mesures que calia prendre, no ha escoltat les comunitats autònomes, a les quals ni tan sols es va informar del contingut concret de l'avantprojecte, ni ha tingut en compte la diversitat de circumstàncies que afecten els sistemes educatius de les distintes comunitats autònomes, ni l'experiència acumulada per aquestes en la gestió directa de l'educació.

2.4. La seva oposició a l'orientació centralista i uniformadora que traspua tot el projecte de reforma que es concreta en una falta de consideració cap a les llengües cooficials de les distintes comunitats autònomes. Es deixa, per exemple, com una qüestió opcional la inclusió com a matèria obligatòria, en els distintes nivells escolars, de la llengua catalana, pròpia de la nostra comunitat, i no es fa cap referència a la seva literatura i tan sols es fa referència a l'ensenyament de la llengua espanyola quan es

parla dels programes d'acollida per a alumnes estrangers, oblidant que l'article 3 de la Constitució obliga a tots els poders de l'Estat a un especial respecte i protecció cap a la diversitat lingüística.

2.5. La seva preocupació pel fet que les mesures proposades no vagin acompanyades d'una memòria econòmica ni de precisions que permetin corregir el deficient finançament amb què varen ser fetes les transferències educatives a la comunitat autònoma de les Illes Balears.

2.6. El seu rebuig a la pèrdua de competències dels consells escolars de centres i del claustre, mesures que van en contra de la participació de la comunitat educativa en la programació i gestió de l'ensenyament que preveu la Constitució a l'article 27. Consideram igualment necessari que els directors o directores dels centres escolars siguin elegits per la comunitat educativa i feim palesa la nostra oposició pel fet que l'increment de competències de la direcció siguin a costa de les que ara tenen altres òrgans de govern i participació i no una forma de potenciar la major autonomia dels centres educatius.

2.7. És necessària la reducció del nombre d'alumnes per aula, especialment a zones on la immigració és molt elevada i per afavorir un ensenyament integrador i igualitari, anant acompanyat d'augment de plantilles segons les necessitats reals del centre i l'aplicació de mesures de compensació escolar o discriminació positiva als alumnes que presenten algun tipus de dificultat: reforços, desdoblaments de classes, agrupacions flexibles, programes d'adaptació i diversificació curricular, estudi assistit, mediació cultural, amb l'objectiu d'afavorir estratègies per atendre l'atenció a la diversitat i promoure la formació, a través de programes específics d'atenció a la diversitat, entre d'altres, dels tutors i tutores, a fi de potenciar la tasca tutorial en aquest sentit.

2.8. La seva discrepància amb l'existència de mecanismes segregadors que no garanteixen el suficient suport a les persones que tenguin dificultats, que introdueixen com a criteri bàsic d'avaluació de l'alumnat, el nivell d'adquisició de coneixements i la superació de les distintes assignatures, introduint una prova general de batxillerat i disminuint, per tant, la importància d'una avaluació contínua que consideri el procés global de formació i desenvolupament personal garantint que tot l'alumnat tenguí la possibilitat d'aconseguir els objectius educatius bàsics. Ens sembla especialment greu que aquests mecanismes puguin suposar l'exclusió primerenca del sistema educatiu d'alguns alumnes. La prova general de batxillerat, a més d'atemptar frontalment contra l'avaluació contínua que el professorat realitza de l'alumnat dia a dia, és una demostració de des-

confiança cap al professorat i l'alumnat que en una sola prova han de ser avaluats del que ja han superat a través de l'avaluació contínua.

2.9. La seva convicció que tot el procés educatiu ha de tenir una unitat i que molts dels problemes d'adaptació i motivació que l'alumnat presenta tenen el seu origen a l'ensenyament infantil i primari. Conseqüentment, caldria dotar aquestes etapes primerenques del sistema educatiu d'orientadors escolars i d'altres especialistes per atendre correctament la diversitat de l'alumnat amb la finalitat de prevenir les dificultats que es puguin produir en etapes posteriors.

2.10. El seu rebuig al fet que l'etapa d'educació infantil de 0 a 6 anys perdi la seva unitat i que el període de 0 a 3 anys no tenguí un caràcter fonamentalment educatiu i que aquesta etapa pugui ser encarregada a persones sense la titulació de mestre d'educació infantil.

2.11. Es considera negatiu que els programes d'iniciació professional siguin l'única alternativa per a aquelles persones que als 15 anys no poden o no volen accedir a altra formació i així es desprestigia tota la formació professional i la converteix en una alternativa devaluada i de segona categoria.

2.12. No es considera adequat el tractament que mereix la formació d'adults, que pot perdre el seu caràcter d'etapa educativa amb característiques pròpies per respondre a les necessitats, experiències i interessos de les persones adultes a partir dels 18 anys, amb currículums propis, centres específics i professorat especialitzat per aconseguir millorar la formació professional, facilitar l'accés a altres professions o afavorir la integració social, cultural o econòmica de les persones adultes.

2.13. El seu temor al fet que l'especialització curricular a la qual, d'acord amb l'avantprojecte de Llei, podrien acollir-se els centres docents, i la possibilitat que aquests puguin introduir criteris especials per a l'admissió, pugui esdevenir un mecanisme de selecció i discriminació de l'alumnat en funció de les seves capacitats o de la seva procedència social o cultural. Igualment, es considera contrari a l'equilibrada distribució de l'alumnat entre tots els centres sostinguts amb fons públics que no tots els centres hagin d'oferir tots els itineraris previstos.

2.14. Aquest Consell Escolar considera que la privació del dret a ser elegit representant de l'alumnat al Consell Escolar per a aquells o aquelles que hagin estat sancionats, tal com es preveu a l'avantprojecte de Llei, pot anar en contra dels principis constitucionals i tan sols podria ser aplicada després d'un procediment amb totes les garanties processals. Igualment ens sembla negatiu restringir la possibilitat de ser elegit delegat als alumnes del segon cicle

d'ESO.

2.15. Malgrat que entre els membres d'aquest Consell Escolar existeix diversitat d'opinions en relació a la valoració que es fa de la recuperació del cos de catedràtics d'educació secundària, existeix acord a considerar que l'accés a aquesta categoria ha de ser el resultat d'acreditar experiència docent a l'ensenyament públic i no ha de comportar cap preferència a l'hora d'escollir etapa educativa.

2.16. El Consell Escolar manifesta també la seva convicció que l'existència d'una opció confessional i una de no confessional de l'àrea o assignatura de Societat, Cultura i Religió, a la vista de la creixent pluralitat religiosa i cultural de la nostra societat, no contribuirà a garantir la formació en valors comuns i anirà en perjudici de la necessària educació intercultural.

2.17. Aquest Consell Escolar es reitera a manifestar, com ja s'ha fet en altres vegades, que considera que la formació mínima del professorat de tots els nivells educatius ha de ser la llicenciatura, l'actual diplomatura de mestre s'hauria de convertir en una llicenciatura.

Consideracions finals

Per tots aquests motius, el Consell Escolar de les Illes Balears considera que l'avantprojecte de Llei orgànica de qualitat educativa no suposa una solució als problemes que té plantejats el sistema educatiu ni incideix positivament en la millora de la qualitat educativa garantint que tots, sense excepcions, puguin assolir els objectius educatius bàsics ni serveix per escometre els reptes de futur que es plantegen a l'educació. L'ensenyament obligatori cal que tenguí objectius propis i sentit per ell mateix amb independència de les etapes posteriors. No és tolerable ni la selecció prèvia ni la interna que es pugui produir al llarg dels processos i s'han de fer tots els esforços necessaris per evitar que l'alumnat abandoni l'ensenyament obligatori.

L'avantprojecte de Llei oblida que la participació social, la confiança en el professorat i en les capacitats de l'alumnat així com la corresponsabilitat de tots els agents socials en la tasca de formar els nostres futurs ciutadans, són els instruments fonamentals per millorar la qualitat de l'ensenyament.

Per tot això, el Consell Escolar de les Illes Balears proposa la retirada de l'avantprojecte de Llei de qualitat educativa, la realització d'una rigorosa avaluació del nostre sistema educatiu i, alhora, l'obertura d'un debat sobre la reforma en el si de la comunitat educativa.

XIV TROBADA DE DONES D'ANDALUSIA, una trobada necessària, una trobada viva...

Responsable Federal de la Secretaria de la Dona

El passats 26, 27 i 28 d'abril s'ha celebrat a Almuñécar -Granada-, la XIV Trobada de Dones d'Andalusia, organitzada per la Secretaria de la Dona d'USTEA. Aquest any hem abordat el tema d'Interculturalisme i Gènere. Al voltant de 130 dones, afiliades d'USTEA i no afiliades, docents i dones d'altres perfils professionals, Andalusos i més de 30 dones d'altres Comunitats, dones del moviment associatiu de dones, d'ONG... ens hem trobat aquests dies per compartir els nostres coneixements, sensibilitats i experiències; per continuar avançant en la nostra presa de consciència, i per constatar que la nostra lluita continua sent necessària i el nostre esforç mereixent la pena. Les ponències i debats, han abordat des de plantejaments teòrics, a temes concrets però d'ampli calat, com l'ús de l'hijab a les escoles.

En aquest article intentarem reflectir resumidament alguns dels temes abordats.

Malgrat la gran diversitat de cultures i societats existents, actualment en les nostres consciències, el món apareix dividit en dos: orient i occident. Aquesta dicotomia no sols "obvia" la realitat i la redueix a dues cultures, dues religions, dos estils de vida, sinó que articula una visió jerarquizada, valorativa i esbiaixada. D'acord amb aquesta cons-

ciència geopolítica de la raó, el nostre món és el món modern, el de la llibertat, i el progrés, en el que els homes, i cada cop més les dones, som subjectes de la història, mentre que el món àrab i musulmà, és el de les tradicions i l'immobilisme, i li apliquem un essencialisme - no de tall naturalista sinó cultural -, que ens indueix a concebre que el món àrab és patriarcal, violent o injust "per natura", i per tant no pot canviar des dels seus propis paràmetres.

Hem analitzat com des d'aquest paradigma occidental, ens costa contemplar i valorar altres antropologies i altres ciències històriques, ens costa veure i qüestionar els nostres propis vels, i ens costa concebre el món àrab i musulmà i els seus actors polítics -incloses les dones, els moviments socials...- com a subjectes històrics i agents dels seus propis processos.

S'ha analitzat les repercussions de la globalització en el Magrib: augment del deute extern, i desequilibris financers. Les propostes del FIM i del Banc Mundial -disminució de la despesa pública, promoure exportacions que generin divises i no produccions necessàries per a la població, privatitzar les estructures productives i financeres, etc.- han provocat un enorme cost per a la població en ter-

mes educatius -disminució de recursos-, sanitaris -privatitzacions- i laborals -en alguns casos augment del treball però disminució de l'ocupació-, en definitiva economies dependents i febles.

Amb la globalització, el mercat està penetrant tots els ordres, inclòs el dels valors, i la ciutadania acaba governada per entitats que no tenen rostre, ni regles, ni ordre. El 90% de l'economia mundial no és productiva, sinó financera. En aquest context mundial, que classifica els països en integrats, precaritzats -però integrables perquè segueixen les directrius del FMI i del Banc Mundial- i exclosos -perquè són d'irrellevància estructural-, emigrar és un acte revolucionari, perquè suposa rebel·lar-se davant aquest ordre. L'estat, que obre les portes al capital i a les mercaderies, les tanca les persones, fent cada cop més economia i menys política.

Des d'occident, contemplem el món àrab com immobilitat, homogeni i depenent de les nostres pròpies estratègies de canvi i del nostre paradigma de la modernitat. Ens movem amb estereotips que conceben les dones àrabs amb una imatge única, uniforme, homogènia i passiva, sense contemplar la diversitat, que ha de ser un ingredient de les nostres ciències socials i de les nostres anàlisis de la realitat.

En el món àrab i musulmà, hi ha nombroses dones que individualment i/o col·lectivament organitzades en moviments feministes, no sols estan canviant les estructures patrimonials de les seves llars, en ser elles les que treuen endavant les seves famílies, sinó que es reivindiquen com a ciutadanes i com actrius polítiques, reclamen els seus drets, generen estratègies col·lectives, i exigeixen canvis des d'un moviment viu, heterogeni i plural.

S'ha assenyalat com a occident, entre moltes dones joves la consciència de l'opressió i discriminació de gènere està disminuint, a causa dels avanços aconseguits, a la igualtat formal, i a l'emergència de noves formes de sotmetiment, tan profundament interioritzades, que semblen obeir a una elecció conscient i lliure. A occident els nostres vels formen part de la nostra pell i els nostres cossos, a través de la indústria cosmètica que ens promet l'eterna joventut, de models desnaturalitzades que fomenten malalties com l'anorèxia, d'estereotips

corporals irreals que ens condemnen nos només a la frustració, sinó que ens allunyen de la salut del cos i de la ment, i ens continuen reduint a cossos objectes de consum. El nostre temps, que com diu la dita "és or", dona la mesura de les escasses transformacions en l'àmbit domèstic, en què les dones continuem realitzant cinc vegades més tasques domèstiques i de l'atenció, que els barons.

Al Marroc, el moviment feminista ha desenvolupat en les últimes dècades diverses estratègies. A partir dels noranta, el debat i la lluita es realitza a l'arena política, intentant incloure els seus temes i propostes a les agendes polítiques. Un dels seus objectius fonamentals ha estat la reforma de l'Estatut Personal -que regula la situació familiar de la dona-. La Unió d'Acció Femenina ha aconseguit un milió de signatures, i encara que amb la reforma no s'han satisfet totes les seves reivindicacions, s'ha aconseguit un debat públic sobre el tema, i s'ha acabat amb el tabú de la inqüestionabilitat d'aquest.

Altres propostes de canvi, a les dimensions jurídica, educativa, laboral i sanitària, no han aconseguit el fi desitjat, però el moviment feminista ha sortit al carrer.

Després de l'anàlisi del context internacional, es va dur a terme una reflexió sobre la situació a Andalusia i la resta de l'Estat, no sols des de la perspectiva de l'emigració, sinó tenint també en compte la realitat que viuen les dones gitanes, i les dones del medi rural.

Respecte a la situació de les i els immigrants, tant els mitjans de comunicació com part de la classe política estan generalitzant idees d'aquest tipus: associació d'immigració i inseguretat, consideració de les persones immigrants com mera força de treball -com va dir l'alcalde de l'Egido: a les vuit del matí són pocs, però a les deu sobren tots-, discurs

de la compatibilitat cultural -qui són els compatibles, els que no es veuen ni se senten?-.

Les dones immigrants pateixen una doble invisibilitat, per ser immigrants i per ser dones. No sense ironia, es va assenyalar, com a occident, volem que els i les immigrants s'imbueixin dels valors de la modernitat, però després a la majoria de les dones els oferim

com únic recurs el servei domèstic, o l'explotació sexual, que són "clars valors de la modernitat".

La intensificació de la immigració a partir dels anys vuitanta ha portat a l'Administració a parlar d'inserció i de normalització. El model d'inserció contempla l'habitatge, el treball, i l'educació, mentre que des de la normalització es contempla un projecte comú de societat en contínua transformació. Es va plantejar la necessitat de realitzar aquesta normalització des del marc de la "ciutadania intercultural", en què juntament amb la reciprocitat i la simetria de les cultures, el diàleg i la comunicació amb sentit crític i autocrític, es desenvolupi el sentit de pertinença a una comunitat perquè es comparteixen responsabilitats però també drets, i s'implementin polítiques que contemplin els grups més desfavorits.

A la ponència sobre Dona i Medi Rural, es van denunciar temes com: la falta d'un conveni generalitzat per a tot Andalusia -pel mateix treball hi ha considerables diferències salarials d'una província a una altra-; es continua diferenciant el treball realitzat per homes i dones, considerant de major qualificació el realitzat pels homes, no per raons objectives, sinó simplement perquè és el que realitzen ells; en els talls de treball són homes els que invariablement controlen el treball de les dones; incompliment dels convenis, sobretot quan el col·lectiu de treball el componen dones; pèrdua de recursos en un medi com el camp, que suposarà la reforma del Govern; doble jornada que continuen realitzant les dones.

La representant de l'Associació de Dones Gitanes ens va informar de les dificultats amb què va comptar l'associació en els seus començaments, els

En el món àrab i musulmà, hi ha nombroses dones que individualment i/o col·lectivament organitzades en moviments feministes, no sols estan canviant les estructures patrimonials de les seves llars, en ser elles les que treuen endavant les seves famílies, sinó que es reivindiquen com a ciutadanes i com actrius polítiques, reclamen els seus drets, generen estratègies col·lectives, i exigeixen canvis des d'un moviment viu, heterogeni i plural.

programes que estan realitzant -repartiment de llet materna, mitjances en la integració escolar de nines i nins gitanos, etc- i ens va oferir una visió de la cultura gitana i de la situació de les dones que trencava alguns dels estereotips amb què paies i païos uniformitzem la seva cultura. Així mateix es van qüestionar alguns dels mites que els

mitjans de comunicació han estès, com el de la prova de la virginitat de les dones gitanes. Van ressaltar la importància que tenen per a elles i ells els vincles familiars, i com anteposen aquest valor a altres, per exemple els materials -prefereixen per exemple viure prop de la seva família que un treball millor pagat però lluny d'"els seus"-. A la pregunta de què pensaven sobre la cultura paia, van respondre que no podien comprendre la desantenció a les persones majors, que per a elles i ells la vellesa és un gran valor -per exemple l'opinió d'una dona major val més que la d'un home jove-.

Van completar aquesta Trobada, els Tallers en què en petits grups, de manera pràctica i vivencial s'han treballat tècniques de dramatització sobre instints i emocions, l'expressió de l'energia a través del cos a la dansa oriental, i el ball a la cultura de les dones gitanes.

L'homenatge que es va fer a Nieves García Benito per la seva important feina a favor de les i els immigrants de l'Estret, va ser un moment emotiu i un pic a les nostres consciències. Nieves, acompanyada pel material audiovisual que ella utilitza per a la seva incessant denúncia i difusió de la situació, ens va oferir una anàlisi geopolítica del tema, i va descriure l'estat de precarietat, violència i humiliacions que pateixen els/les immigrants sense papers, i va qüestionar un estat "de dret i democràtic" que condemna tantes persones a la mort.

Aquestes són unes pinzellades de com hem après, molt, i compartit en aquestes Trobades.

CELEBRACIÓ DEL PRIMER DE MAIG DE LA INTERSINDICAL DE LES ILLES BALEARS

La primera celebració de la festa de les treballadores i els treballadors des de la confluència de les tres organitzacions (STEI-i, UOB, STIB) que conformen la Intersindical de les Illes Balears va tenir lloc en un celler, on a més de trobar-se gent interessada a reivindicar les millores laborals que suposin avançar en la millora de les condicions de vida i en la consecució d'una societat sense desigualtats socials, es va poder passar una bona vetlada sopant, ballant, escoltant contes ... sense descuidar les reivindicacions exposades en el manifest que es va llegir, convençuts que *"un altre món és possible"*, basat en la justícia, en el respecte mutu i comú entre tots els pobles i persones. *"Un altre sindicalisme també"*.

El Primer de Maig es commemora aquest any coincidint amb una explosió de manifestacions de denúncia de la situació de desigualtat en què vivim en el món, de denúncia dels nocius efectes que, per a la immensa majoria de la població, té l'aplicació de les polítiques neoliberals dominants en el món; situació que es pot sintetitzar que els països rics són cada cop més rics i els pobres cada cop més pobres; tot immers en el desenvolupament de guerres imperialistes.

Aquí, a l'Estat espanyol, el neoliberalisme vol aprofundir encara més en la seva política amb una reforma fiscal, de la qual es beneficiaran les rendes del capital i els salaris més alts, i un dràstic retall a les condicions de les persones desocupades; tot enmig d'una contrareforma educativa que pretén augmentar la privatització de l'ensenyament per mitjà de tres lleis orgàniques, Llei d'Universitat, Llei de FP i

Un moment del sopar

Llei de qualitat. Mesures que exigeixen una resposta contundent del moviment sindical,

La Intersindical considera que el model sindical dominant ha de canviar, perquè un altre sindicalisme també és possible. És necessari que el sindicalisme assembleari, de classe, participatiu, solidari, socio-polític..., s'estengui a tots els sectors de la producció i dels serveis fent les treballadores i els treballadors protagonistes de les decisions que es prenguin, dels acords que es puguin signar, i de les polítiques sindicals que s'apliquin.

Nosaltres reclamam un marc de negociació sindical i laboral autònom. Volem contribuir a interrelacionar la lluita per la millora de les condicions laborals, econòmiques i socials de la classe treballadora en l'impuls ferm i decidit per al ple reconeixement dels drets del nostre poble.

En aquest 1r de Maig hem de continuar recuperant el caràcter reivindicatiu i de lluita que no hauria d'haver perdut mai, per traslladar al conjunt de treballadors i treballadores que cal acabar amb les polítiques neoliberals i amb els que des del terreny polític i sindical els donen suport, perquè un altre món és possible, i un altre sindicalisme, també, i totes i tots hem d'implicar-nos i mobilitzar-nos per aconseguir-ho.

Seguim construint la Intersindical de les Illes Balears, com a confluència del Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Ensenyament (STEI-i), la Unió Obrera Balear (UOB) i el Sindicat de Treballadors de les Illes Balears (STIB), per formular un projecte propi i autònom per a les nostres Illes, per un nou model de sindicalisme i País.

Els responsables dels diferents sindicats que conformen la Intersindical de les Illes Balears